1.3. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Savunma ve Yardım Cepheleri (İTA.12.1.3)

İTA.12.1.3. Birinci Dünya Savaşı sürecinde Osmanlı Devleti'nin durumunu siyasi, askerî ve sosyal açılardan analiz eder.

HATIRLAYALIM

- Osmanlı savunma cepheleri: Çanakkale, Irak (Kutü'l-Amare), Hicaz-Yemen ve Suriye-Filistin cepheleridir.
- Irak Cephesi'nde Halil Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu 29 Nisan 1916'da Kutü'l-Amare'de İngiliz tümenini esir almıştır.
- Hicaz-Yemen Cephesi'nde Fahreddin Paşa (Çöl Kaplanı) İngiliz kışkırtması isyancılara karşı Medine'yi kahramanca savunmuştur.
- Suriye-Filistin Cephesi'nde Mustafa Kemal Paşa Yıldırım Orduları Grup Komutanı olarak İngilizleri Halep kuzeyinde durdurmuştur.

1 EŞLEŞTİRME

Görseldeki Osmanlı savunma cephelerini simgeleşen tarihsel olaylarıyla eşleştiriniz.

1. Çanakkale	2. Irak Cephesi	3. Hicaz-Yemen	4. Suriye Cephesi
18 Mart Zaferi Boğaz	Kutül Amare Zaferi	Fahreddin Paşa Medine	Mustafa Kemal Katma

d 1. Kutü'l-Amare Zaferi	a) Mustafa Kemal'in Suriye Cephesi'nde İngilizleri Halep kuzeyinde durdurduğu hat
b 2. Medine Müdafaası	b) Fahreddin Paşa'nın Peygamber kabrini ve mukaddes emanetleri açlığa rağmen koruması
a 3. Katma Savunması	c) Osmanlı Devleti'nin müttefiki Avusturya-Macaristan'a sınır dışı askerî yardım hattı
c 4. Galiçya Cephesi	d) Irak Cephesi'nde General Townshend ve 13 bin İngiliz askerinin esir alınması

2 KISA CEVAP

Görseldeki Medine Müdafaası'nda gösterdiği eşsiz kahramanlıktan ötürü Fahreddin Paşa'ya verilen tarihî unvanı yazınız.

ÇÖL KAPLANI FAHREDDİN PAŞA VE MEDİNE

Peygamber kabrini 2 yıl 7 ay boyunca açlık ve kuşatmaya karşı savundu

Mukaddes emanetleri yağmadan kurtararak Topkapı Sarayı'na ulaştırdı

Çöl Kaplanıdır.

3 KISA CEVAP

İngilizlerin Araplara bağımsız devlet vaat ederek Osmanlı'ya karşı kışkırttığı gizli antlaşmanın adını yazınız.

McMahon Antlaşmasıdır.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Irak Cephesi Kutü'l-Amare Zaferi (29 Nisan 1916) bilgi panosu incelendiğinde, bu askerî zaferin İngiliz ordusu üzerindeki en sarsıcı etkisi aşağıdakilerden hangisidir?

29 NİSAN 1916 KUTÜ'L-AMARE BÜYÜK ZAFERİ

General Townshend Esir	Halil Paşa Komutası
13.000 İngiliz askeri teslim alındı	İngiliz sömürge prestiji yıkıldı

A) Tüm tümeniyle birlikte bir İngiliz generalinin Osmanlı'ya teslim olması

B) İngiltere'nin Hindistan sömürgesindeki tüm haklarından tamamen vazgeçmesi

C) Basra Körfezi'ndeki tüm petrol rafinerilerinin Osmanlı'ya devredilmesi

D) İngiltere parlamentosunun derhâl tek taraflı ateşkes ilan etmesi

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki I. Dünya Savaşı savunma cephelerine göre yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

OSMANLI SAVUNMA VE YARDIM CEPHELERİ AYRIMI

Savunma Cepheleri	Yardım Cepheleri
Kendi vatan topraklarımız	Galiçya, Romanya, Makedonya

	D	Y
Kutü'l-Amare Zaferi I. Dünya Savaşı'nda Çanakkale'den sonra kazanılan en büyük zaferdir.	☑	☐
Hicaz-Yemen Cephesi'nde Şerif Hüseyin İngilizlerle McMahon Antlaşması'nı yaparak isyan etmiştir.	☑	☐
Suriye-Filistin Cephesi'nde Osmanlı ordusu Mısır ve Kahire'yi tamamen geri almıştır.	☐	☑
Yardım cephelerinde Osmanlı Devleti kendi topraklarını doğrudan savunmuştur.	☐	☑

6 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Mustafa Kemal Paşa'nın Suriye Cephesi'nde Halep kuzeyinde kurduğu savunma hattının Millî Mücadele açısından önemini açıklayınız.

İngilizleri durdurarak Anadolu'yu korumuş ve güney sınırını çizmiştir.

7 TABLOYU TAMAMLA

Osmanlı cephelerini savaşılan coğrafi alanlara göre tabloda işaretleyiniz.

Özellik / Kriter	Osmanlı Kendi Toprakları (Savunma)	Müttefik Toprakları (Sınır Dışı Yardım)
Irak ve Hicaz-Yemen Cepheleri	✓	—
Suriye-Filistin Cephesi	✓	—
Galiçya ve Makedonya Cepheleri	—	✓
Romanya Cephesi	—	✓

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Suriye-Filistin Cephesi haritasına göre, Mondros Ateşkesi imzalandığında Mustafa Kemal Paşa'nın kurduğu ve düşmanın Anadolu'ya geçmesini önleyen savunma hattı hangisidir?

MUSTAFA KEMAL VE SURİYE KATMA SAVUNMA HATTI

Halep kuzeyinde kurulan çelik savunma hattı (Ekim 1918)

Düşmanın Anadolu'ya girmesini engelledi ve Millî Mücadele sınırını çizdi

A) Halep kuzeyindeki Katma savunma hattı
B) Süveyş Kanalı kıyısındaki taarruz hattı
C) Basra Körfezi kıyısındaki petrol hattı
D) Bağdat demir yolu üzerindeki taarruz üssü

9 EŞLEŞTİRME

Görseldeki kahraman komutanları savundukları askerî merkezlerle eşleştiriniz.

1. Halil Paşa	2. Fahreddin P.	3. M. Kemal	4. Cevat Paşa
Kutül Amare	Medine Müdafaası	Katma Hattı	18 Mart Boğaz

d 1. Halil Kut Paşa
a 2. Fahreddin Paşa
b 3. Mustafa Kemal Paşa
c 4. Cevat Paşa

a) Mukaddes emanetleri İstanbul'a ulaştırıp Medine'yi savunan paşa
b) Yıldırım Orduları Komutanı olarak Anadolu kapısını tutan lider
c) Çanakkale 18 Mart Deniz Zaferi'nde boğaz savunmasını yöneten komutan
d) Kutü'l-Amare kahramanı olarak İngiliz tümenini dize getiren paşa

10 SIRALAMA

Görseldeki I. Dünya Savaşı savunma cephelerindeki gelişmeleri kronolojik olarak 1'den 4'e sıralayınız.

SAVUNMA CEPHESİ GELİŞMELERİ KRONOLOJİSİ

1915 Çanakkale → 1916 Kutü'l-Amare → 1916 Medine → 1918 Katma

3 1916-1919: Fahreddin Paşa'nın Medine'yi kahramanca savunması
2 29 Nisan 1916: Irak Cephesi'nde Kutü'l-Amare Zaferi'nin ilanı
4 Ekim 1918: Mustafa Kemal'in Halep kuzeyinde İngilizleri durdurması
1 18 Mart 1915: Çanakkale Boğazı Deniz Zaferi'nin kazanılması

11 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Savunma ve yardım cephelerinin sonuçlarına dair yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

	D	Y
Medine Müdafaası İslam kardeşliği ve mukaddesata bağlılığın abidevi örneğidir.	✓	
Kutü'l-Amare zaferinden sonra Osmanlı ordusu Hindistan sınırına kadar ilerlemiştir.		✓
Mustafa Kemal'in Suriye'de kurduğu savunma hattı Misak-ı Millî sınırlarına ilham olmuştur.	✓	
Yardım cephelerinde Osmanlı Devleti yeni sömürgeler elde etmiştir.		✓

12 ŞİFRELİ KELİME

Görseldeki askerî ipuçlarından yararlanarak bulmacayı çözünüz. Turuncu anahtar kutulardaki harflerle şifrelenmiş savunma mevzisini bulunuz.

SAVUNMA SAVAŞLARI KAVRAM BULMACASI

SİPER · İNGİLTERE · PAŞA · ERZURUM · RUSYA

İpuçlarını çözerek gizli savunma mevzisini (5 harf) bulunuz.

Harp meydanında düşman mermisinden koruyan çukur mevzi: S İ P E R
Çanakkale ve Irak cephelerinde çarpışılan baş hasım devlet: İ N G İ L T E R E
Osmanlı ordusunda tümen ve ordu yöneten yüksek rütbeli subay: P A Ş A
Doğu cephesi ikmal ve kongreler şehri olan tarihî vilayet: E R Z U R U M
Kafkas ve Boğazlar üzerinde emelleri olan Çarlık devleti: R U S Y A

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

SİPER